

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: . . . . .
Egy hóra. . . . . I kor. Egy hóra. I kor. 50 HIL.
Negyedévre . . . 3 . . . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolvas szerkesztő:
MEGEDŐS LORÁNT.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Piac-utca 47. és 49. szám.

Az exlexes adók kamatja.

Debreczen, szeptember 2.

A pénzügyminiszter — egy meg nem erősített híradás szerint — rendeletet adott ki, amely szerint mindazok, akik az exlex ideje alatt adójukat meg nem fizették, az elmulasztott összeg és idő után késedelmi kamatot tartoznak fizetni. A pénzügyminiszter ugyanis úgy értelmezi az exlexet, hogy mivel a képviselőház nem tiltotta el az adófizetést, hát mindenkinek joga lett volna az adóját befizetni. Ez a rendelet, ha valóság, a kincstár érdekeiért erős sérelmet követ el a polgárokon.

Bizonyos, hogy az exlex, az egyéb károkon kívül, amelyeket a vállalkozások szünetelése, az elmaradt, vagy eltolódott állami munkálatok és a politikai élet bizonytalanságának más hatásai által okozott, a bé nem fizetett adók kamatvesztésében is nagy űrt hasított az állam háztartásán. A koalíció bünkrónikájának egyik legsúlyosabb pontja ez. De a koalíció vétkéiért a polgárságot büntetni nem lehet. Igaz, hogy mindenki, aki teljes józansággal nézte a helyzetet, adóját önként is befizette, tudván, hogy azt utóbb csak be kell fizetni. Ilyenek voltak sokan s konstatálható volt, hogy a most bezárult exlex idején sokkal

nagyobb volt az önként befizetett adó összege, mint a multkori törvényenkívül való állapot idején. De nem csodálható, hogy Magyarországon az adózást az emberek tu'nyomó része olyan kötelességnek tekinti, melynek csak akkor tesz eleget, ha a kényszer fenyegető jelekben érzi is. Ehhez szoktatták; s ha e nélkül elmaradt az adó lerovásával, a hiba kisebb részben az övé; az igazi hibások azok, akiknek léha eljárása, könnyelmű cselekvése komoly ok nélkül elvette ennek a kényszer alkalmazásának lehetőségét.

Még az se lehet indoka az exlex-adó késedelmi kamatának, hogy az exlex földézésétől, az exlexben való adószünetelésétől elvegyék a kedvet. Mert ha a törvényben megadták a módot arra, hogy exlex lehessen, hogy törvényhozási felhatalmazás nélkül adót re lehessen behajtani, — akkor a törvényalkotói bizonyára kellő bölcsességgel gondoltak arra, hogy eme lehetőségre szükség is talál lenni. Igaz, hogy a koalíció igazi ok nélkül, fölöslegesen és büntősen idézte fel az exlexet; s igaz, hogy az exlex et csak igen komoly, a nemzet életébe vágó körülmények tehetik indokolttá. De az állam jelerlegi törvényei mellett kimondani, vagy odatörekedni, hogy exlex ezután soha ne is lehessen, hogy arra talán ne is gondoljunk, még-

sem szabad. Azért, mert a koalíció behurgyán kapta kezébe ezt a fegyvert, a parlament kivételes harci eszközét, azért ezt a fegyvert nem lehet megsemmisíteni.

Elhisszük, hogy az adó elmaradt kamata érzékeny vesztesége az államháztartásnak, amelyet csak a késedelmi kamat pótolhatna. De a polgárságot, a mely országszerte nyög a drágaságnak ezerfelől szuró tövisai alatt, nem szabad ezzel a váratlan és bizonyára igazságtalan teherrel sújtani. Az exlex adó elmaradt kamata szintén elemi csapás által okozott kár, annak az elemi csapásnak kára, amely Magyarországot a koalícióval látogatta meg. De ezért a csapásért nem lehet a nemzeten kártérítést követelni, amely azért nem vállalt szavatoságot. Igaz, hogy ő adott, a megmondólatlanság hevületében hatalmat a koalíció kezébe: de már akkor, mikor ez a törvényen kívüli állapotban garázdálkodott, nem vállalt közösséget a cselekedeteivel. A választás ítéletével mutatta ezt meg. Az új kormány, amelynek igaz, nehéz feladata lett, hogy a koalíció által okozott károkat az országra nézve minél kevésbé tegye érezhetővé, — ne akarja annak emlékét maradandóvá tenni az által, hogy a késedelmi kamat behajtásával az adózók helyzetét megnehezítse.

A végeladás.

Elragadó volt a jelmezestély, melyet de Chermeutrey gróf és a felesége egy enyhe, szép május éjszakán fényes szalonjaikban és kivilágított parkjukban tartottak. A gróf Van Dieky Emmeline grófnő egy velencei dozséné gazdag, pompás jelmezében fogadták legfantasztikusabb kosztümökben érkező barátait.

De az idő mult és a grófnő nyugtalanodott de Niévres Jacques késedelme miatt. Egy időben gyöngéd viszony fűzte az elmés, de végtelenül szeszélyes, hol borongós, komor, hol kicsapongóan vidám és mindenestre neuraszténias ifjuhoz, akit most már jó ideje nem látott, de aki ma estére biztosra ígérte eljövését, sőt azt is, hogy valami fantasztikus meglepetésben fogja részesíteni.

Egyszerre nevelés, örömtelt felkiáltások hangzottak a tömegben. De Niévres Jacques lépett be, sugáran, sápadtan és szépen, rongyos házalónak öltözve, vállára erősítve bürszijjon egy kosár lógott a mellén, melyből portékát kínálgatta.

— Ah, ez a Niévres! Milyen eredeti!
— De Jacques! Milyen ötlet!
— Mit áru?
— Kártyát is vet? Jövendő is?
— Adjon két sousért fehér cárnát, hogy összefoldozsam a férjem maliciáját.
— Nekem egy zsebtükröt.
— Uram, szép hölgyeim! — kezdé el éneklő hangon Jacques. Vegyeak, vásá-

roljanak, mindent adok, mindenkit kielégitek.

El voltak ragadtatva és gyűrűktől csillogó apró kis kezecskék nyúltak a kosár felé.

Jacques sugta Chermeutrey grófnő — kedves, hogy eljött... Ami a belépését illeti, rendkívül mulatságos volt. Es a meglepetés?

— Majd meglátja — hangzott a különös hangú válasz.

— Ime — kezdé most fenhangon. Kit elégiték ki előbb? E bájos, aranyzóke Desdemónának nincs-e kedve egy kis csipkekendőre. Pótolhatja majd azt, amelyiket elvesztett s a féltékeny Oihelló megtalálta. Ó, csak finom portékát tartok s e kis csipkekendő...

A szép Simeusenének nyújtá, aki öt egy időben kegyeiben részesíté, de azután nagyon rövid idő múlva és csunya módon megosalta.

— Ime, signora Desdemona, ez az öné. Fizetni csak akkor kell, ha az áru már nem tetszik.

Hangja ssatirikusan csengett és Simeusené sápadtan vette át a kis csipkekendőt, amelynek himzését és a csipkéjét megismerte. Ó adta barátjának az utolsó találkán. S mögötte suttogás, sőt elfojtott nevetés hallatszott.

— Ki akar egy szentimentális emléket. Peusée alakjába font hajfűrtöt. Ime, szép asszonyom, e vörös csillogó haj, egészen egyezik az ön hajszínével...

Es a karcu Morsange bárónéknak nyújtá, ki a haragtól vörösre vált.

— Ez a másik hasonló ahhoz, csak éppen aranyzóke...

— Jacques — sugta feléje hajolva Chermeutrey grófnő — mit csinál? Vigyázzon.

— Ezt a bájos dozsénének, Chermeutrey grófnőnek ajánlom fel, ki ime halk hangon kéri tőlem...

Es átnyújtotta egykori kedvesének. Most már érezni kezdték a tréfa merész, fenyegető voltát.

De Jacques gesztikulálva folytatta:

— Vegyenek! Liquidálok!...Egy fél keztyűt, szép asszonyom, éppen az ön kezére illik...

S a sápadtan hátráló Rocheboisené felé nyújtá.

— Egy esinos névjegyartót? Lá'om e csillogó szemü odalisknek megtetszett, engedje meg, hogy felajánljam...

Ohestamyné, akinek átakarta adni, nem akarta elfogadni, de a férje, aki mellette állt, gyorsan a fülébe sugta:

— Vegye át kedvesem, megismerem, az öné. De mikor elvesztettg, azt mondá, a vasuton vesztette el s nem egy házaló lakásában...

Majd metsző hangon szólt Jacqueshez:

— A névjegyartóba névjegy is való. Tegye az önétt ebbe és ime, itt az enyém. Remélem elfogadja a cserét, a következésményeivel együtt.

A házaló igent intott és folytatta:

A város a fogyasztási adókérdésről.

Nincs meggyezés a kincstárral.

Debrecen városa tudvalevőleg évtizedek óta megváltja a kincstártól a bor- és húsfogyasztási adók útján behajtott jövedelmeket.

Háromévenként szokták megújítani a szerződést, amely most 1910. év végén lejár.

Az újabb szerződés megkötésére a debreceni pénzügyigazgatóság és város között meg is indultak a tárgyalások, de a mai nappal véget is értek és pedig — egyelőre, első fokban eredménytelenül.

A város az eddigi 800.000 korona évi bérénel többet semmi esetre sem hajlandó fizetni a kincstárnak, míg a kincstár részéről, az egész ügy lebonyolításával első fokban meghozott pénzügyigazgatóság semmiképpen nem enged az 500.000 korona felemelési évi bérből.

A mai újabb, a tárgyalás tartott értekezleten, melyen jelen voltak a pénzügyigazgatóság kiküldöttje, Hanke Leó pénzügyi tanácsos, a város részéről pedig Kovács József polgármester, Magoss György dr. tiszti főügyész és Csóka Samu adóügyi tanácsnok, — megszakadtak a tárgyalások.

Az értekezleten ugyanis Kovács József polgármester nagyon helyesen, nagyon megreven ragaszkodott álláspontjához, kifejtve, hogy eme adók jövedelmezése nagyon illuziórius s ebbeli állítását igazolták számadatokkal is Magoss György dr. tiszti főügyész s a város adóügyi osztályának vezetője, Csóka tanácsnok.

Most azután ez az ügy felsőbb fórum elé kerül és pedig a pénzügyminisztérium elé.

E tárgyalás a városi kiküldöttek, élükön Kovács József polgármesterrel már közelebb felutaznak Budapestre.

— Tovább uraim, szép hölgyeim! Végeladás! Van itt egyéb is, ime egy finom, csipkes batiszt ing, de ezt nem merem felajánlani, mert egy félvilági hölgytől ered...

Chermetrey most sápadtan a haragtól mellé lépett és kezét a vállára fektette!

— Végezzon már, hiszen én bolond és én nem tárom...

— Végeladás! Szép hölgyeim! A szerelmi emlékek végeladása! Kinek nincs e fajta kosárkája... Régi énekek, régi szerelmek — régi hűtlenségek és hazugságok... Szép hölgyeim, köszönöm figyelmüket...

— Ön részeg — vágott közbe a gróf és ha nincs kifogása ellene, holnap reggel Símeése és Morosany felkeresik, hogy a nevemben felelősségre vonják...

— A szegény házaló csak az élettől részeg és most haza megy, hogy utolsó pohárát kiürítse.

Es Jaques iguonyos meghajlással, kacagva elhagyta a termet.

A gróf parancsot adott a zenészeknek, hogy egy lármás keringőre kezdjenek, de a ház asszonya egy pálmacsoport mögött idegbrosokba esett össze...

Midőn másnap reggel a gróf segédei bakokoltatták di Niévres Jacques lakásába, hogy a hialatlan botrányért felelősségre vonják, halva találták. A kétségbeesett neurasténia-láson még a kopott házalóltóny volt. S egy föld: e gurult pohárban olankái maradványát találták.

Camille Maellaire.

A debreceni ácsok bérharcban.

Haldoklik a kőműves sztrájk.

A kőműves munkások után most az ácsok vannak soron. A kőműves-sztrájk még nem ért egészen véget, ma már sztrájkba léptek a debreceni ácsok is. Tegnap memorandumba foglalták követeléseiket és benyújtották a mesterekhez, akik eddig még nem nyilatkoztak érdemlegesen, hogy teljesítik-e a munkások követelésait vagy sem.

A munkások követelik a 9 órás munkaidőt, az 56 filléres órabér-minimumot, másfelőrs ebédidőt és követelésük legfőbb pontja a kollektív szerződés. Valószínű, hogy ez utóbbi ponton hiszul meg a béke az ácsoknál is éppen úgy, mint a kőműveseknél, mért az építész mesterek is tekintetben törhetetlenül ragaszkodnak álláspontjukhoz.

Szombaton délelőtt 11 órakor lesz az első békéltető tárgyalás az ipartestületben, melyen a munkaadók és munkások megbízottai egyenlő számban képviselve lesznek. Az elsőfoku iparhatóságot Rostás István rendőrfőkapitány és Harányi István dr. tb. aljegyző képviselik ezen békéltető tárgyaláson.

A debreceni kőművesek sztrájkja — úgy látszik — végelegyengülésben szenved. A munkások kifáradtak a harcban és egyrészt már elutazott vidékre, az itthon maradtok számban megfogya állják ugyan még a harcot, azonban — mint a mesterek szövetségétől nyert információkból következtetjük — hétfőn már munkába állnak, a régi feltételek mellett. A mesterek a kollektív szerződés megkötésébe nem mennek bele. Ugy látszik tehát, hogy a munkások sztrájkja ezen török meg.

A politika eseményei.

A Ház megnyitása előtt.

Még négy hét választ el bennünket az országgyűlés megnyitásától, de már kezdenek előtérbe nyomulni a politikai események. A legújabb híreket a következőkben táviratozza tudósítónk:

(Az első ülés előkészületei.)

Szeptember közepén Budapestén lesznek az összes miniszterek s még az nap minisztertanácsot fognak tartani, melyen szóba fog kerülni a költségvetés, közösbank és a delegációk ügyei.

E hónap szeptember 27 én lesz az első formális ülés, melyen a másnapi képviselőházi ülés tárgyszorozatát fogják megálapítani. Utána pártközi konferencia lesz, amelyen megválasztják a delegátusokat.

A kormány sokkal több delegációs helyet enged át az ellenzéki pártoknak, mint a régi szabadelvű kormányok.

Szeptember 28 án azután megválasztják a delegáció tagjait.

A képviselőházi ülésen Déry Zoltán interpellálni fog a marosvásárhelyi politikai háborúság ügyében.

(Késedelmi kamat az exlexes adóhátralékok után.)

Gyuláról jelentik: A gyulai pénzügyigazgatóság a pénzügyminiszter rendelete alapján körösvényt boosájtott ki a kerületéhez tartozó adóhivatalokhoz. A rendelet szigorú utasítással meghagyja, hogy bár az ex lex hivatalosan 1910. augusztus hó 16 án ért véget, a be nem szállított adókért minden késedelmező polgár 1910. január hó 1-től visszamenőleg késedelmi kamatot tartozik fizetni.

A kormány célja ezzel az, hogy a jövőben bekövetkező exlexes időre a polgárok hasonló adómeztagadásoktól elriasztassanak, illetve, hogy a jövő költségvetés

nélküli kormányok az állambevételéről ex lex időben is biztosítottassanak, a késedelmi kamat megfizetésétől való félelem miatt. Ez a rendelet ama jogunkat nyirbálja meg, amely felhatalmazza a nemzetet arra, hogy ha kormányával megelégedve nincs, ha működése iránt bizalmatlan, az adó és ujonckivetést megtagadhassa.

(A függetlenségi pártok fusiója.)

Ismét szóba került, hogy a Kossuth-párt és a Justh-párt egyesülni fog.

Kossuth Ferenc e hó 15 én érkezik Budapestre, míg Justh Gyula már a jövő héten megérkezik a fővárosba.

A két párt egyesüléséből azonban a beavatott hírforrások szerint aligha lesz valami, miután Kossuth egyenesen Justh Gyulának tulajdonítja a politikai helyzet változását.

A debreceni nőiiparos tanonciskola.

A város legújabb kulturintézménye.

A nőiiparos tanonciskola Debrecenben új intézmény. Célja, hogy a képzítéshez kötött iparigén tanuló leányokat a saját szakjukba vágó olyan theoretikus és praktikus ismeretekkel lássa el, melyeket a műhelyben nem nyerhetnek, de ami nélkül mávalt iparosok nem lehetnek.

Célja továbbá az ismeretek oly mérvű elsajátítása, melynél fogva az általános műveltséghez való eljuthatás biztosítható.

A nőiiparos tanonciskola létesítésének alapja az 1884. XVII. t. c. 80. és 82. szakaszában van. Harmíhat esztendő kellett ahhoz, hogy a papir-törvény eljusson a gyakorlati megvalósulásig. Hogy eljutott: s a nőiiparos tanonciskola első osztálya az 1910-11. évtben megnyitható lesz, abban mindenképp való érdeme van a kezdeményező ipariskolai felügyelő-bizottságnak s az ezt honoráló városi tanácsnak s a létesítést egyhangulag kimondó törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek.

A nőiiparos tanonciskola helyisége a Burzondi-utca 1. sz. házban (a fu iparos iskola épületében) van a fiukétól teljesen elkülönített helyen. Bejárat a Csapó utcai „siketnéma iskola” kapuján át történik.

A tanítási órák nappaliek; rendezérint oly időben, mely idő mig egyfelől megfelel a vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelettel kiadott szabályzat kívánalmának, addig másfelől a munkaadókra is lehetőleg előnyöket biztosít.

Ez iskolába a munkaadó minden szerződött nőiiparos tanuló köteles beiratni. (A beiratás ideje folyó évi szeptemper 12-től 17-ig tart, naponta délután 8 órától 5 óráig. A rendszeres tanítás szeptember 19-én kezdődik. A késedelmes beiratkozó a törvény által előírt módon — az elsőfoku iparhatóság (rendőrfőkapitányság) által pénzbírsággal sújtatik.

Beiratási díj egyszermindenkorra 50 fillér, tandíj egy évre 4 kor., mely összeget minden beiratkozó magával hozni köteles. Indokolt esetben az igazgató adhat rövid halasztást. A tandíj elengedése a városi tanács joga.

Az összes tanköteles nőiiparos tanoncok — a beiratás alkalmával — két csoportra, — (A és B csoport) osztatnak. — Az A csoport órái hétfőn és pnteken d. u. 2-4-ig (közismereti tárgyak), szerdán d. e. 9-12-ig, (rajz), 12-1-ig (női kézimunka); — a B csoport órái kedden és szombaton d. u. 2-4-ig (közismereti tárgyak), csüt. rtkön d. e. 9-12-ig (rajz) és 12-1-ig (női kézimunka) tartatnak.

Minden egyéb tájékoztatás az igazgatónál (az iroda helyiségben) nyerhető.

A kolera Debreczenben 1873-ban.

Első rémület. Óvintézkedések. Receptek.

Tudvalevő dolog, hogy a legutolsó kolera 1873-ban volt Debreczenben, a nyári hónapokban. Az országban már az előző év július havában fellépett a kolera, de 1872-ben Debreczenig nem jutott el, bár szeptember első napjaiban Püspökladányban (ez a község akkor nem tartozott Hajdumegyéhez) már nagyban dühöngött az ázsiai kolera. Másik oldalról pedig Szabolcs felől fenyegetett bennünket.

1873 július 6-án történt az első megbetegülés, mint ezt öreg írások feljegyzik s azután nem is szűnt meg csak szeptember 18-án.

Rengeteg ember betegedett meg ez idő alatt; kár, hogy az akkori krónikások nem örökítették meg, hány ezer ember volt koleras. A miniszteri hivatalos kimutatás csak azt állapítja meg, hogy két hónap alatt 614 ember halt meg Debreczenben kolerában.

A koleras-világ érdekes krónikáit a következőkben adjuk:

Az első betegek meghaltak.

Július 9-én történt az első megbetegedés városunkban. Bihar megyéből a Félix-fürdőről jöttek haza, Debreczenbe Kocsis István iparos és Borsos József zöldségárus.

Biharban már sok volt a koleras beteg, innen plántálták át a hazaérkezők Debreczenbe, bár a hatóság 1872-ben úgy, mint 1873-ban erősen védekezett a kolera ellen, de persze az akkori adminisztráció nehézségei miatt a védekezés nehezen ment.

Másnap a lapokban megjelent a véstörvény, mert Kocsis István és társa meghaltak és pedig kétségtelenül ázsiai kolerában.

Liszt Antal szülész és orvos cikket ír a debreczeni lapba s melegen ajánlja következő receptet:

28 grm. éhez sulfurikum fél grm chinin ext. nuoi vomica. 1 grm ext. opii. aquosum. 4 por adagra 5 óránként.

Háziszeretek ajánlása.

Persze, hogy aki csak tehette szeretett volna segíteni a szerencsétleneken. Így Simon Mihály tanító, Révész Bálint püspök volt iródeákja, szintén javasol egy receptet, amelyet kipróbált egy barátján s használt neki az 1855-iki kolerajárvány idején. A humorosan együgyű orvosság receptje így szól.

Egy itócs üvegbe tölt egy meszely erős spiritust. Tégy bele 6 evő kanál tavalyi rozsából pergelt tört kávé s az üveget jó bedugva, hóllyaggal bekötve, tartad 48 óráig több ízben felrázva, egyidejűleg egy meszelyes üvegbe töltés fél meszely spiritust, tégy hozzá 6 lat kámfort s hagyd állani felrázás nélkül 24 óráig.

Megjegyzni még, hogy kezdő betegnél elég óránként, egy evőkanálnyi, de erősebb stádiumban tizenöt percnként szedje be a beteg.

Tudvalevő dolog pedig, hogy a kolera a szeszese italok élvezését nem tűri, sőt egyenesen hátrányos a betegre nézve.

Ki tudja pedig, hogy jó Simon Mihály

uram spiritusza hány fűhöz-fához kapkodó beteget vitt el a másvilágra.

A járvány kezdetén.

1872. július 6 ikától 14-ikéig tehát egy hét alatt

Megbetegedtek	17-en.
Meghalt	8 férfi és nő.
Meggyógyult	5
Ápolás alatt maradt	4

Ezután rohamosan emelkedik a járvány, a honvédkatonaságot utasítással látják el. Debreczen hatósága romlott élelmi árukat, különösen sok gyümölcsöt koboz el.

Dr. Kempf József m. kir. szabad állami honvédfőorvos cikket írt gyakorlati intézkedések a kolera ellen, erősen ajánlva a Chloradyne orvosságot, mely mint írja, kapható a Csapó utcai Vecsey-féle patikában. Különösen tiltja a fürdést és a gyümölcs evést.

Hányás és göres ellen Ipecacuanát javasol.

A járvány terjed.

Mindazonáltal a járvány egyre jobban terjed.

Augusztus 10 én egy napon 33 egyén halt meg kolerában. augusztus 28 án pedig 26.

Augusztus 12 én állítják fel a járványkórházat, melyet a Poroszlay László elnöklété alatt működő egészségügyi bizottságnak rendeztet be.

Egyidejűleg gyűjtést indítanak a kolerasban elhunytak özvegyei s árvái számára. Összegyűlt pedig 1163 forint és 15 krajcár, az akkori viszonyokhoz képest egész szép összeg.

Augusztusban nem mulik el nap, hogy halálozás ne fordulna elő. 8 an, 10-en halnak meg naponként, sok szegény embert este temetnek el s a sírokat meszes folyadékkal dezinficiálják. Sok szegény embert senkisének kísér, este felé két ember szállítja ki holmi rozoga járművön, miután a pap egy imát elrebegett a gyalulatlan festett kórház felett.

Még szeptemberben is van olyan nap, hogy 7-8 ember hal meg.

A járvány megszűnése.

Nagy az öröm Debreczen lakossága közt, mikor 1873. szeptember 18 án nyilvánosságra kerül a lapokban (ekkor tájt indult meg a Debreczeni Ellenőr a deákpárti újság) hogy egyetlen kolerahalál sem fordult elő s hogy még csupán 8 férfi és nő fekszik a járványkórházban, azok is erősen javuló félben vannak.

A közönség fellélekzik, mikor október 1-én „Megszűnt a kolera városunkban” címmel egy öt soros újdonság jelenik meg a „Debreczenben”, egyben bejelentve s szomorú statisztikai tény, hogy 614 ember halt meg kolerában s hogy a megbetegültek száma sokkal több volt. (Lehetett 3-4 ezer!)

Szóval a hideg utját vágta a járványnak.

Felhőszakadások az országban.

Az eső pusztításai Debreczenben.

Az ország minden részéből nagy és pusztító felhőszakadásokat jelentenek. Óriási mérvű volt a Kolozsvár felett végig száguldó vihar és felhőszakadás, melynek emberélet is esett áldozatul.

Fővárosi tudósítónk erre vonatkozó távirati jelentéssel a következők:

(Kolozsvár veszedelme.)

Kolozsvárt irtózatos vihar és felhőszakadás volt, úgy, hogy egyes utcákon még most is bokáig érő vízben járnak az emberek. A pincelakások tele vannak vízzel.

Több járásban házakat hordott el a felhőszakadás s emberek futtak bele a pincelakásokba. A vasútösszeköttetés Budapest és Kolozsvár között megszakadt s a fővárosi vonalon csak Báuffyhunyadig elhordta a vasuti töltéseket a viz. Kolozs megye Bácsközégségében 70 ház omlott össze s több ember elpusztult.

A marosmenti járásban 150 méter hosszúságban elhordta a viz a vasuti töltést.

Nagyobb viharokat jelentenek Szegedről és Szabadkáról.

Nagyvárad egyrészt elöntötte a viz.

Késő éjjel táviratozzák nekünk: Nagyváradon ma délután 5 óraker rémséges felhőszakadás volt. A Pece és Párizs patakok vize megdagadt s egy fertály óra alatt elöntötte az utcákat, melyeken félméteres magasságban állott a viz.

A Beöthy-, Vitéz- és Hatyu-utcákon csolnakokon közlekednek az emberek s egy csomó ember hajléktalan.

A Magyar-utcában Goldstein Gyula iparos haza sietett, mert 10 hónapos gyermeke egyedül maradt otthon. Szerencsére a viz által felemelt bölcsőből addig a szomszédok kimentették a kis gyermeket.

Egy temetési menet kénytelen volt a Rákóczi utcáról visszafordulni s mellékutcákon bokáig érő vizeken kísérték ki a halottat a rokonság a temetőbe. A Körösparti munkások kénytelenek voltak beszüntetni a munkát. A Galamb-utcában két ház összeomlott.

(A debreczeni vihar pusztításai.)

Tegnap éjjel óriási vihar vonult végig városunk felett. Félelmes mennydörgések és vakító villámlások közepette egész éjjel szakadt az eső.

A házaknál több helyen a pincékbe befolyt a viz és a lakók éjjel a rendőrség segítségét kérték több oldalról a veszély elhárítására. Az elementáris szélvihar több helyen nagy fákat döntött ki, melyek a villamos vezetékre estek. Az eközben támadt zavarok folytán a villamkörték több helyen kialudtak. A rendőrség új bérpalotájában is egyszerre kialudtak a villanyfények és még az volt a szerencse, hogy az ügyeletes rendőrszolgálat idejében tudott elegendő számú gyertyát teremteni és így gyertyavilág mellett vették fel az új folyamán szokatlanul nagy számban jött jelentéseket.

Az újonnan épített csatornahálózat több helyen megrongálódott, némely helyen megszakadt. Egyes helyeken a közlekedés életveszélyes. Ezekben a helyeken az ügyeletes rendőrszolgálat még az új folyamán intézkedett hogy jelző lámpák, illetve oszlopok állítsanak fel, ezenkívül a rendőrszemek is utasítást kaptak, hogy ilyen életveszélyes helyeken különösen ügyeljének fel.

A vihar a szőlőkben és a gyümölcsösökben óriási kárt okozott. A villám a Nagyerdőn több fába beleütött és a Széchenyi-utcai kertek egyikében is lecsapott.

Környékbeli tudósítónk telefonon jelentik, hogy a vihar ott is nagy erővel dühöngött és itt-ott tetemes károkat is okozott. A kár különösen a gyümölcsösökben igen érzékenyen sujtotta a lakosságot.

A Laktanya-utcai dráma.

Vádak az anya rokonai ellen.

A kis Harsányi Margit tragédiájáról említést tettünk már lapunkban. Akkor a körülmények arra engedtek következtetni, hogy a kis leányt véletlenségből az egyik fiutestvére lötte agyon. A vizsgálat azonban már is oly nyomokon halad, melyek ezt a feltevést teljesen megdöntik. Ugyanis a királyi ügyészség nyomozása már eddig kiderítette, hogy a kis leány halálát nem véletlenség okozta, hanem gyilkosság esete forog fenn. Valaki az ablakon keresztül lötte le a kis leányt. Ez a fordulat igen rejtélyessé teszi az ügyet.

Tudósítónk ma délután kint járt a Laktanya-utca 9. számú háznál, ahol a szegény kis áldozat édes apja, Harsányi Gábor nyugalmazott mozdonyvezető lakik két gyermekével. A feleségétől külön váltan él. Az asszony rokonai gyűlölettel viselkednek a nyugalmazott mozdonyvezető iránt. E miatt sok ellensége volt Harsányi Gábornak. A nyomozó hatóság ezt a körülményt a rejtélyes ügy szálainak kibogozásánál kiválóan figyelembe veszi és ebből tápot nyer a feltevés, hogy a végzetes golyó nem a hét esztendőes kis ártatlan gyermeknek lett szánva, hanem egyenesen az apának, Harsányi Gábornak. Az a feltevés teljesen kizárt, mintha a kis leány saját maga lötte volna meg magát vigyázatlanságból, mert hiszen nem is revolverről van szó, hanem nagy puskaról, melyet az apa a boszniai okupáció ideje alatt szerzett és amelynek hosszúsága kizárja azt, hogy vele valaki meglöhesse magát.

Az áldozat temetése.

Fiatal akácokkal beültetett szűk udvaron áll egy kicsi kis ravatal. A kis koporsón egyetlen koszorú van. Körülötte könnyes szemű asszonyok állanak, amolyan külvárosi népek. Félhangosan tárgyalják a véres eset körülményeit. Most utat csinálnak a tömegben. Megjelenik az ősz lelkész tiszteletet parancsoló alakja, utána a kántor, majd öt-hat fiatal ember. Rázendítnek szívhesszólóan: „Vigyázz halálodra oh halandó ember”.

Fájdalmas zokogások törnek keresztül a zsoltár méla akkordjain. Hét gyermek állja körül a kis koporsót. Az egyik végén az apa, egy kopasz kis termetű ember. A koporsó másik oldalán az édesanya, akit a kegyetlen élet elűzött a családtól és ime, a szomorú aktusnál újra látja férjét és gyermekeit. Az anya fel-felzokog és szinte fül doklik a sírástól.

Most Kónyves-Tóth Kálmán lelkész belefog egy hosszú, szívet megindító imába.

A bucsuztatónál szándékosan hszilgat anyáról és minderült csak rokonságot, apát és gyermekeket emleget. Vajjon mi bünnel szolgálhatott rá erre az anya? Az asszonynak egy nőrokona többször éles megjegyzéssel félbeszakítja a bucsuztatót, fáj neki, hogy az anyát kihagyták belőle.

Lassan, álmosan peregni kezd az eső. Megindul a szomorú menet kifelé az utcára, ahol cifra gyászokcsira teszik a kis koporsót, a külvárosi sárban gyalogszerrel a kis halott testvérel, két nagy lány és több kisebb gyerek, az apa és a rokonok. Mikor a laktanya-utcában egy sarokhoz érünk, cigányzenekar rázendíti zokogóan: „Most van a nap lemenőben”. A szomorú menet lassan eltűnik a szemünk elől és már csak úgy látszik, mint egy vékony, fekete vonal, majd egészen kifordulnak az utcából. De azért mintha hallanám még most is a zsoltárosok sjkairól felzendülni:

„Vigyázz halálodra, oh halandó ember.”

Mit mondanak a szomszédok?

Teljes világosságot senki sem derített még e homályos ügyben. Mind csak találgatás és feltevés, amit hall az ember. A ház sarkánál a nyitott kapuban egy csomó asszony áll és beszélnek az eseményekről. Odamegyek és kérdezem, mit tudnak a dologról. Egyik elbeszéli, hogyan történt a véres eset:

— Reggel úgy 5 és 6 óra tájban egyedül volt a szobában a kis hét éves Margit egyszerre csak óriási durranás hallatszott. Az apa és a többi gyermekek berohantak a szobába és a kisleányt ott találták a padlón elterülve, átlőtt homlokkal. Fejéből pataként cmlött a vér. A puszka ott feküdt pár lépésnyire tőle.

A golyó, miután elvégezte gyilkos munkáját, a falba furdott. Az ablak nyitva volt. Az eset közvetlenül az ablak mellett történt. A szegény kis ártatlant nem lehetett már ki sem hallgatni, mert eszméletén kívül volt és amikor a mentők odaértek, akkorra már halott volt. Még aznap felboncolták és azután visszaadták a szülőknek eltemetés végett. A rendőrség a szerencsétlenül jártnak 15 éves leánytestvérét fogta gyanuba, hogy az követte volna el a végzetes cselekedetet játék közben, véletlenül. Ennek azonban, mint a későbbi fejlemények mutatják, nincsen alapja.

Egy másik asszony megkockáztatja a nagy súlyú és felelősséggel járó vádat:

— En esküdni mernék rá, hogy a gyilkosságot az asszony rokonai közül követte el valakit és pedig a golyót nem a kis Margitnak, hanem az apjának szánta, aki részeges, házasértos, a családjával szemben durva ember volt.

Többet nem kérdeztem, hanem ott hagytam a tracsosoló csoportot.

A többi a vizsgálóbíró dolga.

Mulatság.

— Házi estély. Az „Egyetértés” dal- és zeneegylet holnap, szombaton este kedélyes házi mulatságot tart egyetli helyiségében, melyre vendégeket is szívesen látnak az egylet tagjai.

A debreceni színésziskola alkonya.

*

A színésziskolák általában rossz viszonyok közé jutottak az utóbbi időkben. Sok és jobbára selejtes színész-anyagot termelnek, terjesztik a színész-proletáriumot, úgy, hogy, — mint ez a Színészegyesület legutóbbi közgyűlésén is szóba került, ez idő szerint 250 elsőrangú színész és színésznő van szerződés nélkül, kabarékban, orfeumokban, daltársulatoknál helyezkedve el.

Sőt megtörtént az a Magyarországon évtizedek óta elő nem fordult eset, hogy a színészegyesület egy kiváló, de szerződés nélküli színész- és színésznőkből álló társulatnak Hidvéghy Ernő vezetésével, — olaszországi mintára — játésmi engedélyt adott az egész ország területére. Ez a társulat ott is tarthat előadásokat, ahol rendes színtársulat van, tehát nagyobb városokban a rendes színi-szezon előtt és után, ha a törvényhatóság erre engedélyt ad, amely cselekedetre autonómikus joga, feljogosítja.

Közérközlésiség tekintetében meg éppen sok a panasz a színésziskolákra.

Jó Solymossy Elek, a Népszínház egykori művésze sok ügyeserővel és nagy reményekkel nyitotta meg debreceni színésziskoláját. Ugy gondolkodott, hogy a debreceni előkelő családok ama gyermekeit, akiket a szülők talán féltének a főváros sok tekintetben romlott levegőjétől, az iskolán kívüli élet gyöngye ellenőrsége miatt, majd csak jobban megbarátkoznak a színésziskolai tanítással, itt a puritán ősi magyar város romlatlan légkörében.

Igazi nemes, művészi célok vezették Debrecenbe s az első évben össze is toborzott egy derék kis színészsanyag-csapatot.

Nem egy tehetséges, kellő alapnevelésben részesült tanítványa volt, de később már akadt olyan is, aki, — mint ő maga kinyilatkoztatta, — vétett a látszat ellen. Bármennyire nem értették is ebbeli kijelentését s a lapokban megjelent nyilatkozatának eme frazeológiáját, — gyanítottuk, hogy valaki a színészlányok közül visszaélt színésznövendéki mivoltával, amelyet más célokra használt ki.

A növendékek száma nem hogy gyarapodott volna, de évről-évre esett s így anyagiakban is sokat küzdött a debreceni színésziskola, Thalia istenasszony legalább is egy tuat zsebkendőt sirva tele annak válságos állapota mián. A város pénzbelileg, természetben kiutalt javadalmazásokkal segítette Solymossyt, aki időközben beteg is lett.

Most azután, — mint egyik fővárosi lapban olvassuk, el is akarja adni Solymossy a debreceni színésziskolát. Ime az erre vonatkozó hír:

(A debreceni színésziskola) igazgatót keres. Az a szakférfi, vagy ismertebb színházi rendező veheti át a mintaszerűen berendezett intézetet, aki megtéríti a betegen fekvő tulajdonosnak az iskolafelszerelés költségeit. Ertekezni lehet Solymossyval a „Fe-

Fél áron! Az összes fiu és leány iskolákban használandó tankönyvek **fél áron** kaphatók a **HARMATHY antiquariumban** Fűvészkert-u. 14. Saját érdeke mindenkinek hogy a könyveket már most szerezz be fél áron fenti cégnél amíg a készlet tart. Irószerek, rajzeszközök legolcsóbban

hár Ló^o szállodában. A tanév az idén kivételével október 1-én kezdődik.

A debreceni színészi-kolára tehát kerdi ráteríteni az elmulás alkonyának sötét szárnyait s Thalia istenasszony szabathatja már a gyászruhát, melylyel külsőképpen is kifejezést adhat mélységes gyászának.

A Darabos-utcai színésziskolára pedig alighanem rövid idő múlva ráteríti a halottól leplet a zordon enyészet.

Sz. Z.

Husz millió közcélra.

A jótékony hagyományozó kitagadta a nővérét.

A tavasszal halt meg a magabazárkóztott, mogorva, embergyűlölő híres budapesti milliomos, Kassalik Jenő. Végrendelete akkor nem került nyilvánosságra, mert a bécsi belvárosi járásbíró megtagadta a végrendelet kiadását. A hagyatéki eljárásra illetékes budapesti IV. kerületi járásbíró a megtagadó határozat ellen a magyar királyi igazságügyminiszteriumnak azt az előterjesztést tette, hogy az osztrák igazságügyminiszternél a kiadását elrendelése érdekében lépjen közbe. Ez meg is történt. A közbelépésnek az lett a végső eredménye, hogy a bécsi legfelsőbb törvényszék a magyar bíróság álláspontját fogadta el s végső fokon kimondta, hogy a bécsi belvárosi járásbíró törvényellenesen járt el, mikor a végrendelet kiadását megtagadta.

Kassalik Jenő eme végrendeletével minden vagyonát, melynek értéke legalább tísennyolc-husz millió korona, közcélra hagyta. Csúpán egyik barátjának juttatott ötvenezer koronát. Azt rendelte, hogy egész vagyonából egy nagyszabású alapítványt létesítsenek a középosztály ama tagjai részére, akik önhibájukon kívül tönkre jutottak, vagy keresetképtelenné váltak.

Kassalik Jenőnek egyetlen törvényes örököse maradt, testvére Kassalik Eugenia, aki a végrendelet az öröklésből teljesen kizárt.

Az alapító az alapítványt nem a maga nevére tette, hanem néhai szülei, Kassalik Ferenc és Erzsébet nevére. Kikötötte, hogy az alapítványból művészi emléket állítsanak azütleinek azon a helyen, ahol az elszegényedett középosztály számára az alapítványból hajlékot fognak építeni, az alapítványt a közalapítványi királyi ügyigazgatóság fogja kezelni.

Tanügy.

— **Beiratkozás az izr. polgári leányiskolába.** Az izr. polgári leányiskolában (Deák Ferencz-u. 7.) a jövő tanévre szóló beiratkozások szeptember 1, 2, és 4-én tartatnak délelőtt 9-től 12-ig. Az I. és II. osztályba beiratkozhatnak, kik az elemi iskola IV-ik osztályát sikerrel végezték. Akik az elemi iskola V. VI. osztályából a polgári iskola II-ik, illetve a III-ik osztályában kívánnak belépni, kötelesek felvételi vizsgát tenni. Évi tandíj 60 korona. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 5-én lesz, a tanítás 6-ikán kezdődik.

Polgári fiúiskolai beiratkozás. A debreceni nyilvános m. polgári fiúiskolában

a jövő tanévre szóló beiratkozások naponta d. e. 9-12-ig, d. u. 8-5-ig eszközölhetnek. Az igazgatóság (Jókai u. 8.)

— **A debreceni zenekonzervatóriumba** beiratkozhatnak kezdő és haladó tanulók. Tanárok: állami kép. okleveles tanárok, művészek és pedagógusok. Főtanulmányok: zongora, hegedű, ének, gordonka. Tandíj: a melléktanulmányokkal együtt kezdőknek 8 kor., haladóknak 10 kor. havonként. Bővebb értesítéssel szolgál P. Nagy Zoltán igazgató d. e. 11-1-ig, d. u. 5-6-ig (Piac-utca 26. sz.) A mult esztendő évkönyve díjtalanul kapható.

— **A debreceni zenedébe** való beiratkozás (Csapó és Vár-utca sarkán levő helyiségben) f. hó 5-én kezdődik s tart 11-éig, naponta délelőtt 11-1 óráig. A zenedé tanterve szorosán az orsz. m. kir. Zenekadémia tantervére illesztetik. A tandíjak az összes zenésiskolák tandíjai között a legolcsóbbak. Bármely irányban készséggel nyújt felvilágosítást az igazgatóság.

— **Beiratás a nőipariskolába.** A debreceni nőipariskolába a beiratkozás már e hó 1-én megkezdődött s két nap alatt már is szépszámu növendék jelentkezett. Öröndetes jelenség, hogy a növendékek legnagyobb része az intelligens osztályból való s hogy ez az osztály szükségét érzi az iskolának és leányait ott igyekszik tovább képeztetni. A beiratkozások az intézet helyiségében (Egyháztér) e hó 6-áig folynak. Szegénysorsu, jó előmenetelű és magaviseletű növendékek tandíjengedését folyamodhatnak. A tanév megnyitása e hó 6-án lesz.

Öngyilkosság az Angol királynőben.

A 16. számú szoba rejtelmel.

Tegnap este a Kossuth-utcán levő Angol királynő szállodában egy idegen fiatal ember szobát váltott. Kis kézi táskával jött és azonnal elfoglalta a neki kijelölt szobát, a 15. számot. Azóta a szálló személyzete élve nem látta. Csak ma este látta viszont, amikor már halott volt.

Az idegen fiatal ember Nemes Nándor nevet irt be a vendégkönyvbe. Kisvárdáról jött, ahol katonai állatorvosnövendék.

Bezárkózott szobájába és nem adott életjelt magáról. A szálló személyzetének végre ma a késő délutáni órákban feltűnt, hogy a 15-ös vendég még mindig nem mozdult ki szobájából. Este felnyitották a szobája ajtaját. Megdöbbenő látvány tárult eléjük. A fiatal ember ott feküdt az ágy szélén állott halántékkal. A vér egészen megaludt már körülötte és a hulla kellemetlen büzt terjesztett.

A rendőrség intézkedésére hullaszállító kocsin azonnal elszállították a csász. és kir. közös helyőrségi kórházba.

Semmi nemű levelet vagy más tárgyat nem hagyott hátra, melyből következtetni lehetne végzetes tettének okára. A rendőrség intézkedett, hogy a szerencsétlen embernek Kisvárdán lakó rokonai vagy ismerősei azonnal tudomást vegyenek a tragikus esetről.

A hulláról konstatálható volt, hogy az öngyilkosságot a fiatal ember még tegnap este követhette el. Majdnem teljes 24 óráig feküdt a hulla a szobában

és a szálló személyzetének csaknem 24 óra múlva lett gyanussá az idegen vendég hosszas bezárkózottsága.

Temetése holnap lesz a katonai helyőrségi kórházból, előbb azonban valószínűleg felboncolják, megállapítandó, hogy a halált előidéző bűneset nem forog-e benne.

HIREK

Kardos Gézát besorozták.

Póttartalékos lett.

Kardos Gézát besorozták katonának. Sok női szív dobban meg erre a hírré Debrecenben. De a női szívek nyomban megnyugodnak a változhatatlanban, miután csak póttartalékos lesz s két hónapot szolgál.

Vizsont Kardos Géza presztízsét nagyban kompromittálja az a tény, hogy csak a második korosztályban találták alkalmasnak. Így holt bizonyos, hogy széles vállait a szabója kabátba rakoit vattájának köszönheti.

Kovács Gyula alispán volt a nádudvari sorzóbizottság elnöke. Kardos Géza egyéki születésű lévén a bizottság katonai mértéke elé került.

Mez is kérdezte tőle az alispán.

— **Öz egyéki?**

Kardos válaszolt:

— **Az egyéki, a f...e.**

— **Na hadd lássuk csak a legényt...** szóit azután az alispán. — **Es gimbalje gombolja csak ki a ruhát** — tette hozzá a Luxemburg grófja nyelvén.

Es Kardos Géza sémajtott:

— **Gimbelem gombolom...**

De hát elég szerencsésen sikerült a vizsga rá nézve, csak póttartalékosnak vált be.

— **Vasárnapi isentiszteletok.** 1910. szeptember 4-én a ref. templomokban prédikálnak a következők: A Nagytemplomban prédikál Szele György lelkész. A Kistemplomban prédikál 9 órakor Molnár Ferenc s. lelkész, a Kistemplomban prédikál 11 órakor Betlendi Endre s. lelkész. A Kossuth-utcai templomban prédikál Könyves Tóth Kálmán lelkész. Az Ispótytemplomban prédikál Uray Sándor lelkész.

— **Az új pénzügyigazgató látogatással.** Ternovszky Alajos kir. tanácsos pénzügyigazgató tegnap látogatásokat tett a vele összeköttetésben levő hivatalokban. Így meglátogatta Kovács József polgármestert és a városi tanács tagjait is a délelőtt folyamán s leadta névjegyét a főispánnál stb. is. Első törvényhatósági szerepére a közgazgatási bizottsági ülésen lesz.

— **A debreceni népszámlálás költsége.** Tudvalevő dolog, hogy a jövő év első napjaiban megtartandó népszámlálás költségeit Debreczen város maga viseli. E tekintetben Roncsik Lajos főszámvévo 10,000 koronát vett fel a költségvetésbe. Nem lehetetlen azonban, hogy változott viszonyok miatt még többbe is fog kerülni a városnak a népszámlálás s ez esetben a rendkívüli kiadásokra felvett költségelirányzati tétel fog fedezetül szolgálni.

— **A vármegye Gönczy Pál szobrára.** Kovács Gyula alispán csak csütörtökön érkezett haza Debreczenből, de azonnal intézkedett, hogy Gönczy Pál szobrára Szoboszlóra koszorút káldjon a megye.

— **Zelenka püspök lemond?** Egy fővárosi estilap azt jelenti, hogy Zelenka Pál bányakerületi ágostai evangélikus püspök legközelebb lemond és a

Wallerstein Fülöp Fiai cég
jelentése. Kossuth-utca 8. (gyógyszertár mellett.)

Értesítjük a t. vevő közönséget, hogy az őszi idényre nagyon előnyös vétel tolytán óriási mennyiségű divat vászonárut vásároltunk össze és azt is máreladásba vetük Tessék egy próba vásárlást eszközölni mert olcsóság tekintetében velünk senki sem versenyezhet. Csakis elsőrendű árut tartunk raktáron

közéletből visszavonul. A lemondás okául az említett lap a püspök nem régen támadt betegségét említi. A hírt a legnagyobb fenntartással közöljük.

— **Ülés az egyháznál.** A debreczeni református egyház gazdasági bizottsága szeptember hó 8-án délután 4 órakor az egyház tanácstermében ülést tart, melynek tárgyaló folyó ügyek.

— **A náduvári sorozás véget ért.** Kovács Gyula alispán és Orosz főszolgabíró tegnap este hazatért. Átvéve hivataluk vezetését, a sorozás eredményét most állítják össze.

— **Új tanítónő a nőpariskolában.** A debreczeni nőpariskola egyik derék tanítónője, Nemes Emma, aki a felő ruha varrást és szabást tanította, gyöngékedése miatt egy évi szabadságot kért és nyert a felügyelőbizottságtól. Az ő állását egy évi helyettes tanítónővel töltötte be a felügyelőbizottság. Helyettes tanítónőül augusztus 30-án tartott gyűlésében 9 pályázó közül Hoffmann Margitot választotta meg, aki nem csmeretlen Debrecen közönsége előtt, mert a Svetits-intézetben éveken keresztül tanította körmegelőgésére a kézimunkát. Előzőleg a helybeli nőpariskolának volt kiűnő növendéke. Benna kétségkívül olyan angyalt nyert az intézet, akire nyugodtan bízhatják a nevelendő szülők gyermekeiket.

— **A debreczeni kolerás — nem kolerás.** Megirtuk tegnapi számunkban, hogy Bíró Eszter sűteményárús a piacon koleragyanus tünetek között összeesett. A hatósági orvosok aronnal a kórházba szállították és lakását fertőtlenítették. A kórházban egy elkülönített helyen megfigyelés alá vették. A mai napig kiderült róla, hogy nem kolerás. Csupán egy kis gyomorrontásról van szó, azonban már ezen is túl van. Ma már teljesen egészséges és holnap már el is hagyja a kórházat.

— **Járványos időben csak a legjobb vajat fogyasszuk.** Tescheni teavaj minden délután 5 órakor érkezik Máyer János és Béla céghez, Piac-utca 33.

— **A börtönörök nyugdíja.** A debreceni kir. ügyészséghez ma egy rendelet érkezett, melyet Székely Ferenc igazságügy-miniszter a börtönörök nyugdíja ügyében adott ki. Az érdekes rendelet így szól: A törvény rendelkezése következtében ugyanis a börtönörök, fogházörök és fegyőrök részére megállapítható nyugdíj jelentékeny összegekkel alatta marad annak a nyugdíjnak, amely ugyanakkorra beszámítható illetmény után más állami alkalmazottaknak jár. Avégből, hogy ez az egyenlőtlenség orvosolható legyen, a törvényhozás az 1910. évre is irányadó 1909. évi állami költségvetésben az örezmélyzet nyugdíjbiztosítására megfelelő összegeket engedélyezett. Ennek folytán a miniszteri rendelet értelmében mindaddig, míg a törvényhozás ily természetű összegeket engedélyez, vagy míg másképp nem rendelkezik, a bírósági fogházaknál és az országos büntető intézeteknél alkalmazott minden fogházör, börtönör és fegyőr részére, ha az 1910. évi augusztus 31-e után kezdődő hatálylyal lép nyugalomba, az 1885. XI. t. cikk 27. §-ában meghatározott nyugdíjon felül nyugdíjpótlék jár. Nyugdíjpótlékkul az a különbözet fog utalványoztatni, amelylyel az 1885. évi XI. t. cikk 24. §-a szerint meghatározott összeg meghaladná az e törvény 27. §-a értelmében járó nyugdíjat.

— **Éjjeli pillangók veszedelme.** A rendőrfőkapitány a múlt éjjel több kisebb kávéházban és nyilvános helyeken razziát tartatott. Ez alkalommal hét gyanús hölgyet kísérték be az ügyeletes rendőrtisztviselő elé és ezeket mint foglalkozás és rendszer lakásánélkülieket, őrizet alá vették. Erdekies, hogy ezeket a razziákat sem a rendőrség hivatalos közgei teljesítették, hanem a rendőrfőkapitány által külön fel fogadott titkos ügynökök, akiknek kitérőül még maguk a rendőrségi közgeek sem tudnak. A

rendőrfőkapitány ezt a rendszert a fővárosi rendőrségtől vette át, ahol az ilyen ugynevezett hadások sok esetben hathatósan segítségére vannak a rendőrségnek a bűnesetek felderítésében.

— **Rablók a kabal országúton.** Korda Imre fodrászegéd panaszt tett a csendőrségnél, hogy őt a minap Kabán az országúton több alak megrámta és teljesen pőrere vetkőztetve, kifosztotta. A csendőség a tetteseket kézrekerítette. Farkas Gyula és Borbély András voltak az utonállók, akik nem tagadják cselekményüket, azonban azzal védekeznek, hogy Kordát azért támadták meg, mivel elcsábította a Farkas Gyula szeretőjét. A csendőség az utonállók ellen a debreceni kir. ügyészségnél megtette a feljelentést.

— **Élet a Félix-fürdőn.** Az első sárguló faleről másutt a fürdőszézon halálát jelenti s amint az ősi szél végigszánt a strandok, eszplándok bokrai közt, megszűnik a zajos, vidám élet a mi Félix-fürdőnkben, amelynek hírt évről-évre messzebb tájakra viszik szét a mely immár a külföld érdeklődését is magára vonta. A nyári szezon végén új évad kezdődik a mesei munkák vegeztével Bihar, Hajdu és Békés, sőt a távolabbi vármegyék birtokosai, akik az ősz kellemes időszakára használták üdülésüket, örömmel keresik fel a csodálatosan gyógyító erejű forrásokat a Félix-fürdőben, mely ilyenkor a szokottnál is nagyobb kérvényt nyújthat s nagyobb figyelemmel fogadhatja vendégeit. Mint értesülünk, szeptember 1-től kezdve a szobaárakat is 30 százalékkal mérsékelik s az államvasutak igazgatóságánál lépések történtek arra nézve, hogy a vonatok közlekedésének rendjét október elejéig változtatlanul, november elejéig pedig korlátozva tartják fenn a közönség kényelmére. Egri Balog Gábor napszerűvé vált kiténő cigányzenekara a fürdő élénk látogatottságának magyarázata, hogy a meleg gyógyító forrásokat a tropikus nyári hősegek elmúltával sokan kellemesebbnek és hatásosaknak tartják.

— **Kolera elleni óvintézkedések.** A rendőrség erélyesen folytatja a kolera elleni óvintézkedések foganatosítását. Ozory István rendőrfőkapitány Balkányi Ede dr. közbejöttével ma újabb piaci vizsgálatot tartott és egész oszomó hamisított élsziszert és éretilen gyümölcsöt koboztak elő. Tizennyolc esetből kifolyólag tetek feljelentést az illetők ellen. A kerületi őrsparancsnokok ma folytatták a razziát egyes utcákon a házak körül és a kihágásoknak száma ma is óriási. Az őrsparancsnokok 75 háztulajdonos ellen tetek feljelentést, melyek közül 66 esetben kihágási, 9 esetben közigazgatási uton jár el a hatóság.

— **Osztálysorsjáték.** Budapesti tudósítónk sürgönyzi, hogy az osztálysorsjáték mai húzásán a következő számú sorsjegyek nyertek:

30.000 koronát nyert: 74470.
20.000 koronát nyert: 106.488.
15.000 koronát nyert: 30384.
10.000 koronát nyertek: 41084, 52078
6000 koronát nyertek: 63679 70314
82182 82428

— **A Debreczeni Kölcsonös Segélyző Egylet** szeptember 1-én megkezdte az új 28-ik évtársulati könyvecskék kiadását. Az új könyvecskék alapján építési és egyéb kölcsönök minden utánfizetés nélkül adhatnak ki.

— **Előírás szerint** intézeti fehérneműk, ágyneműk, takarók és minden e keretbe tartozó cikkek készen és nagy választékban kaphatók Kardos László üzletében Debreczen, Kossuth-u. 9. sz. Csak jó áru és határozott ár, tehát a legelőnyösebb bevásárlási forrás ajánlatik.

— **Ódon és új tankönyvek** az összes iskolák részére legelőnyösebben Hegedűs és Sándor könyv- és papirkereskedésében szereshetők be Kossuth-u. 11.

— **Városunk** legtekintélyesebb orvosai elismerik, hogy legjobb sérvkötők, haskötők, hátgyógyesítők, gumiharisnyák ortho-

pád és betegápolási cikkek Sohón Sándor kezlyű, kötszer és orvosi műszertárában kaphatók. Debreczen Piac-u. 12.

**Üzlet áthelyezés miatt
végeledás**
Minden, áron alul adatik el
GLÜCKEDE
cipőüzletében, a barakban.

— **Zander-féle gyógyintézetem** Szeptember 1-ével újra megnyílik. **Gyermekek testfejlesztő gyógygimnasztikája** elferdült és rosszul fejlett gyermekeknek d. u. 3-6 óra között. Sérülések, bénulások utáni mozgási zavarok, székrekedés stb. ellen, nők d. e. 11-12 ig, férfiak 12-1 ig látogathatják az intézetet. Forró-levegő fürdők. Villanycság. Dr. Szász Adolf orvos, Piac-u. 59. Telefon 389. sz.

— **Iskolakönyvek** összes iskolák részére új vagy ódon, kaphatók Antalfy József iskolai könyvkereskedésében Piac u. 44.

Tanuló ifjúság figyelmébe!

Ajánljuk kiténő szerkezetű kipróbált megbízható járásu

**zseb-
óráinkat**

melyeket kedvezményes áron jótállás mellett bocsátunk rendelkezésükre.

Löfkovits Arthur és Társa

Magyarország legnagyobb óras-, ékszer belete.

Iskolai tankönyvek

az összes intézetek részére

Csillag Arthur

könyv-, papir- és írószerkereskedésében
Városháza épület.

Kizárólag a legújabb kiadások!

Legsúlydabb alapon álló

Elsőrendű új óras

ékszerüzlet és műhely

Sándor Ármin

DEBRECZEN

Piac-u. 41. (Dréher sörcsarnok mellett.)

Prima briliántok! — Preczís órák! — Gazdag választéku ezüst raktár!

**Eddig nem létezett
olcsó árak!**

Órajavítások, ékszer alakítások kiváló gondtal, legolcsóbban.

— **Fertőtlenített bacillusmentes ódon tankönyvek**, valamint új iskola könyvek is az összes intézetek részére legelőnyösebben **Aczél antiquáriumban** szerezhetők be. Piac-utca a ref. Kistemplommal szemben levő ideiglenes barak épületben.

— **Krámer Józsefné** hölgy fodrász terme Debreczen, Piac-utca 58. Hajmunka különlegességek készen. raktáron, villamos arcmasszázs marokül.

— **Iskolakönyvek** kötése 20 fill.-től feljebb készünek **Seres Sándor** könyvkötészetében Hatvan-utca 5 szám.

— **Mindenemű** könyvkötések, bőrdiszmunkák, reklámecikkek stb. **Antalfy Ferencz** könyvkötész tében készíttetnek Piac-utca 31.

— **Az összes iskolákban** elírt iskolai tanszerek, füzetek, rajztömbök, körzők, vonalozók a legolcsóbb árakban beszerezhetők **Thaisz** papírnemű áruházában **Bika** szálloda mellett.

Új fényképeket állított ki

a **Paczelt**, **Nizzai** virágüzletnél és a műterem kapu bejáratánál

Burg Izsó fényképész

Kossuth utca 24.

A képek ismét tanubizonyosságot tesznek arról, hogy **Burg Izsónál** a legmagasabb igényt is kielégítő képeket kaphatunk még pedig **jutányos árért.** — Igazolványba való képek a legrövidebb idő alatt készíttetnek.

Győrfi Testvérek

uridivat-, kalap- és fehérnemű üzlete

Piac-utca 30. Dréher sörcsarnokkal szemben.

Őszi újdonságok

az összes uridivat öltözködésekben és pipereárúkban.

Közgazdaság.

Terménytőzsde.

Schvarcz E. debreczeni bizományos távirati jelentése Budapest, 1910. szept. 3.

Készáru 5 magasabb.

1910. októberi buza	10.19-20.
1911. áprilisi buza	10.38-39
1910. májusi buza	.....
1910. októberi rozs	7.48-44
1910. áprilisi rozs	.....
1910. májusi rozs	.....
1910. októberi zab	8.28-29
1911. májusi tengeri	5.85-86
1910. júliusi tengeri	.....
1910. szeptemberi tengeri	5.94-95
1910. augusztusi repce	.....

Brüllignász

Mindenkinek saját érdeke, hogy rőtös, rövidáru és férfi divat **Álalmi Áruházát** **Csapó-u. 26.** **Bruckner palota** keresse föl. Hol a legelőnyösebben szerezheti be szükségletét szövetekben, barchetekben, kartonokban, vászon és sifonokban, férfi- és női harisnyákban és kész kölönyvekben. — Elvem kicsi háson, nagy forgalom, Kész pongyolák 1 frt 96 kr.-től.

Megérkeztek a legújabb divatu Férfi ruha szövetek Szabó László

férfi szabó üzletében, Széchényi u 1.

Regény-Csarnok.

Sötét titok.

(8) Irta: **Stevenson Róbert.**

A mellékuca most is csendes volt, mint olyan apró öböl, amelyet sziklák körülzárnak s ezeken török meg a hullámok zajgása és torlódása. A mindennapi hangokat, melyek a házak belsejében meg szokták szólalni, jó messzire lehetett hallani s minden egyes járólakosnak lépése a lesben állót már néhány száz lépésről figyelmessé tette.

Alig állott **Utterson** ur néhány percig megszokott rejtekében, mikor szokatlan könnyű lépések közeledését vette észre. Valami sajtószerű borzongás-féle érzés vett rajta erőt, egész figyelmébe abba az irányba fordult, a honnan a lépések közeledtek s a nélkül, hogy tudta volna miért, de meg volt győződve, hogy célt ért s hogy látni fogja azt a rejtélyes lányt, aki egy idő óta anynyira foglalkoztatta.

Amint a lépések az utca sarkához értek, meggyorsultak, de nem vesztettek semmit könnyűségükből. Az ügyvéd rejtekéből láthatta, hogy mitéle emberfiával van dolga. Kicsiny természetű, egyszerűen öltözött alak volt, de tekintete már távolról is szurósna, nézése kellemetlennek tetszett. Hogy megrovidítse az utnak hátralevő részét, részut áment az utcán és abban a pillanatban, a mint a bejárat elé ért, az magától felpattant.

De mielőtt eltűnhetett volna a támadt nyíláson, **Utterson** odalépett és megérintette vállát.

— Ha jól sejtem, ön **Hyde** ur? — mondá udvarias hangon; de a pusztá érintésnél, mint a szenvedély hulláma szívéből fejebe törte, hangja haragosan csendgett.

A megszólított összerázkódott, de csakhamar visszanyerte ismét nyugalmát s a

nélkül, hogy az ügyvédre nézett volna, röviden így válaszolt:

— Ez a nevem. Mit kíván tőlem?

— **Jekyll** doktornak régi barátja vagyok . . . **Mr. Utterson** a **Gaunt-utca**ból, a kinek nevét már bizonyára hallotta. Mivel belépni látom, arra kérem engedje meg, hogy én is beléphessek.

— **Jekyll** urat nem fogja itthon találni, — mondá az ismeretlen és visszalépett az ajtó felé, mire az magától becsukódott . . . — Honnan ismer engem?

— Megengedi, hogy előbb egy szives ségre, felkérjem? — kérdezte **Utterson**.

— Tessék!

— Engedje meg, hogy arcát lássam, mielőtt ezt a beszélgetést folytatnám.

Hyde habozni látszott, de aztán meg gondolta a dolgot és dacos arc kifejezéssel állott oda az ügyvéd elé. A két ójjali sétáló néhány másodpercig farkasszemmel nézett egymással, aztán **Utterson** visszalépett és így szólott:

— Legalább ráösmerek majd, ha újból találkozunk s azt hiszem, hogy ez minden esetre haszonnal jár.

— Magam is szeretem, hogy találkozunk, mondá **Hyde** s ha megengedi, megmondom önnek lakcímeimet.

Egy utcát nevezett meg és abban egy házszámot.

— Tán csak nem tudja, hogy a végrendelet ná' am van letétben? — gondolta magában **Utterson**; hanem beírta ezzel és még köszönetet is mondott **Hyde**nek előző-kennységeért. Mégis szívesen folytatta a beszélgetést és örült, mikor **Hyde** megkérdezte:

— Honnan ismer engem?

— Leírásból.

— Kinek leírása nyomán?

— Vannak közös barátaink.

— Közös barátaink? — ismételte kissé elfogulva **Hyde** — s kik volnának ezek?

(Folytatjuk.)

LÁSZLÓ ZSIGMOND
ÁLLATORVOSI
RENDELŐ-IRODÁJA
nagy és kis állatok részére **Csapó-u. 30.**
Telefon 558. sz.

Megnyilt
Tóth Sándor
tűszer, csomago, liszt- és festék kereskedése
➤ **Batthyányi-utca 22. szám alatt.** ☜
Telefon sz. 863.   Telefon sz. 863.

A „Párisi Nagy Bazár”-ban **Gyermek kocsik.**
a **Dégenfeld-téren (Kenyér-piac.)**
Olcsón kaphatók iskola táskák, könyvhordó szíjakkal, össze-
rakható táskák, toll- és tantafartók. ☜
Iskolatáskák 23 krajczártól feljebb.
Valódi bőr iskola táskák nagy választékban felelősség mellett.
Gyermek, fiu és leány sapkák, harisnyák, ingek, bőr, pénz- és szivartárczák és mindenféle
Bazár áruk nagy választékban igen olcsó árak mellett szerezhetők be
a „Párisi Nagy Bazár”-ban
a **Dégenfeld-téren (Kenyér-piac.)**
Gyermek székek.

Apró hirdetések.

Minden szó 5 fillér.

Betöltendő.

Elsőrendű fűszer és osemage üzletbe könyvelő felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

Házmester felvétetik és egy szoba kiadó Iskola-u. 8. szám.

Írnokot gépirásban gyakorlottat állandó alkalmazásra keresek. Vajda ügyvéd Piac-utca 71.

Jó családból való fiú doboz szabász tanuló felvétetik Doboz gyár Eötvös-u. 18.

Egy könyvelő ki a pénztárt is kezeli azonnali belépésre felvétetik a Debreczeni Egyesült paszomány gyárba Piac-utca 82. sz.

Egy tiszta rendes takarítónő a délelőtti órákra keresetlik. Cím a kiadóhivatalban.

Gazda jó okmányokkal helyet keres Klein elhelyező tudakozó intézetekbe Degenfeld tér.

Adás-vétel.

Új harisnya kőtések és fejelések a legfinomabb D. M. C. pamutból, a legolcsóbb árban készülnek, az Egyesült Zsinór és Paszomány Gyárban Debreczen. Ugyanott tanulók és tanuló lányok fizetéssel felvétetnek.

Must 150 belső Rizling eladó Molnár Lukácsnál Debreczenben.

Házhelyek. A Szent-Anna-utca végén, a Gépjavító műhely, Dohánygyár és Vágóhid közvetlen közelében, a Homokkertben kiépített utcával szemben, nagyjövőjű helyen, mintegy negyven darab 300 négyzetméteres ház hely eladó. A telkek vételárának egyharmadát készpénzben kell kifizetni, a többi részét előnyös feltételek mellett az eladók kölcsönképpen rajtbaggyák az ingatlanon. Eladók pénzintézetek segítségével szereztek arra nézve, hogy a telekvásárlóknak előnyös házáépítési kölcsön álljon rendelkezésre. Mindenfélre felvilágosítást ad és előjegyzést elfogad Márk Endre ügyései irodája a Collegiumban.

Csemege-szöllőt szállít bármilyen mennyiségben 5 kilós kosarakban Darvas Miksa szőlő kivitele. Telefon 294.

28 krajczárért fejel férfi vagy női harisnyát Ronyáts Emil villanyerőre berendezett harisnyagyára. Debreczen, Tiszapalota

Borecet házilag készített kapható. Cím a kiadóba.

Egy jókarban lévő, finomabb (nickelezett) copirprés megvételre kerestetik. Cím a kiadóban.

Szőlősgazdák figyelmébe. Bámulatos hozam! Aldás a szőlőkre! Siessünk be megszerezni míg a készlet tart. Az őszi idény beálltával saját érdekében igyekezzék minden gazda jövő évi termésének biztosítására, trágya szükségletét beszerezni. Az összes trágyafélék közül a legjobbnak bizonyult a Debreczeni Trágyagyár által gyártott Fekáltrágya, kapható a Debreczeni Trágyagyár Részvénytársaságánál Debreczenben. Vagon-rakomány vételnél 100 métermázsra 110 korona abszortívásári rakodó állomás Debreczen. Métermázsankénti eladás a gyárban (Diószegi-ut) á. 1 korona. Telefon 629.

Egy szép gumikerektű giga lószerszámmal együtt és egy szürke hátasló, telivér jutányos áron eladó. Cím a kiadóban

Lakás.

Utcai butorozott szoba külön bejárattal kiadó Széchenyi-u. 44. sz.

Különféle.

Férfi és női kalapokat a legjobb kivitelben javít és átalakít Bákós Lajos kalapos műhely Debreczen, Piac utca 46. szám az udvarban.

Ingbluzok, kötények, fehérneműk varását és gomluk varrást elvállalok, házhoz is elmegyek. Cím a kiadóba.

Szép csak az lehet, ki Mauthner "Lillom-crémjót" használja. — Vételnél Mauthner névre ügyeljünk. Kapható Arany-Angyal gyógyszertár Debreczen, Piac- és Szent-Anna-utca sarok.

Szülők és tanuló ifjúság figyelmébe!

Iskolakönyveket a legszebb, legtartósabb kötésben 10 krajczárért és egész vászon kötésben 18 krajczárért készíti

Szegedi András

könyvkötészete
Debreczen, Piac-u. 2. (Nagytemplom mellett.)
Legtartósabb kötés! Legszebb kivitel!
Tessék meggyőződni!

Debreczen és környékére

továbbá a megyében, szorgalmas és jó összeköttetéssel rendelkező

képviselő,

ki a kiskereskedőknél is jól be van vezetve, egy elsőrangú margarín és margarín-zsír-gyár részére kerestetik.

Ajánlatok referenciákkal kéretnek Mehr & Co., Margarín-művek gyára, Bodenbach, s. d. E. (Csehország.)

Jegygyűrűk,

Mennyasszonyi ékszerek

Aranyóra és láncz ujdonságok
Ezüst éteszközök

Rose Dezső

ékszerész és órák üzletében
DEBRECZEN, Piac-utca 55. sz.

Óriási raktár! Igen olcsó árak!

Ha egészségét megbecsülni akarja

és a mellett pénzt takarítani

egyén csak ma Korona kenyeret.

Gyári árban kapható és megrendelhető a gyár irodájában Vergakert. Telefon 825. Városi raktár Sas-utca, Telefon 825. Városi raktár Hatvan-utca Dr. Hütter-ház. Fried és Löwenheim Piac-utca. Főlegyházi János Piac-utca. Debreczeni Lajos fiók hentes üzlete Piac-u. Debreczeni Lajos hentes üzlet, Verbőczy u. 8. Kupler Jakab József k. herceg-utca. Várray János Kölcsey-u. 23. Mandel H. Bethlen-u. és minden fűszer és vegyes kereskedésben. — Gyári árak:

Barna kenyér	9	↓	Király kenyér	14
Főlbarna kenyér	10	↓	Korona kenyér kiosk	10
Fehér kenyér	12	↓	Korona kenyér nagy	20

„Gyöngyvirág Crème“

AZ arokrémek gyöngye!

Szeplő, májfoltok, pattanások s bőrbajok ellen kiváló jó szer. Simává, lehérré és ádóvé teszi az arobőrt! Sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz. A nappalra való kréme nem zsiroz, míg az éjjelre való zsiroz. Egy tévely ára 1 korona.

Kapható:

Mihalovits Jenő

„Kigyó“ című gyógyszertárában,
DEBRECZEN.

Hirdetmény.

A debreczeni református Collegium tulajdonát képező Széchenyi-u. 27. és 29. számú házasztelek eladásán leendő értékesítése céljából ezennel ajánlattételre hívja fel a venni szándékozókat,

Ajánlat tehető külön-külön bármelyik telekre, vagy pedig a kettőre együttesen.

Ar ajánlattételre melléklendő a megajánlott összegek 1%-ának megfelelő bannatpénzről a collegiumi háznagy által kiállított letéti jegy.

Ajánlattevők ajánlataikért a pályázati határidő lejártá után 30 napig szavatosságot vállalnak.

A Collegium gazdasági tanácsa az ajánlatok közül tetszése szerint szabadon választhat, vagy pedig azokat mellőzheti s az ingatlanokat más módon értékesítheti.

Az ajánlatok benyújtásának végső határideje 1910. szeptember 15. napjának délután 4 órája.

Az ajánlatok a collegiumi számvevői hivatalban nyújtandók be a hivatalos órák alatt.

Debreczen, 1910. szeptember 1-én.

Tóth Ferencz

főiek. háznagy.